

Kommunstyrelsen

Kommunledningskontorets yttrande, svar på remiss av Åtgärdsprogrammet Grön handlingsplan 2025-2029

Länsstyrelsen har i samverkan med länets aktörer arbetat fram Åtgärdsprogrammet Grön handlingsplan 2025-2029. Åtgärdsprogrammet ersätter tidigare åtgärdsprogram Grön handlingsplan 2018-2022. Åtgärdsprogrammet omfattar miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv och God bebyggd miljö.

Remissförslaget innehåller 10 åtgärder varav 7 åtgärder vänder sig till länets kommuner. Hela remissen av åtgärdsprogrammet med syfte, bakgrund och alla åtgärder finns att läsa här:

[Åtgärdsprogram inom miljömål | Länsstyrelsen Jönköping \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se/jonkoping/om-lansstyrelsen/om-remissvar/2024/07/04/avgardsprogram-inom-miljomal)

Vaggeryds kommuns hantering av remissen

Vaggeryds kommun har som vana att hantera remisser om åtgärdsprogram från Länsstyrelsen på så sätt att de åtgärder som Vaggeryds kommun väljer att svara ja på att genomföra, förs in i kommunens miljöprogram där de ska genomföras och följas upp på samma sätt som övriga åtgärder. Miljöprogrammet är beslutat av kommunfullmäktige och alla nämnder och bolagsstyrelser har fått säga sitt i remissvar till miljöprogrammets utformning.

Gällande remissen om åtgärdsprogram är det kommunstyrelsen som svarar vilka åtgärder som kommunen väljer att tacka ja till. Alla nämnder som berörs av arbetet har fått möjlighet att svara vilka åtgärder de vill genomföra. Genom detta förfarande finns en hög politisk förankring vilket gör att åtgärderna bör kunna genomföras under programperioden.

Om åtgärder i miljöprogrammet

Vaggeryds kommun har i dagsläget 82 stycken åtgärder i miljöprogrammet. Fler tillkommer när ytterligare åtgärder antas från Grön handlingsplan och andra kommande åtgärdsprogram. De senaste två miljöprogrammet (2014-2017 samt 2018-2021) hade en genomförandegrad på 50-70 % av åtgärderna. Med 1,5 år kvar av nuvarande miljöprogram (2022-2025) är genomförandegraden ca 40 %. Kommunledningskontoret anser att det noga behöver avvägas vilka åtgärder vi ska åta oss. Dels för att organisationen ska klara av genomförandet men också vilka åtgärder som ger störst effekt i miljöarbetet.

Omvärldsbevakning med andra kommuner

Kommunledningskontoret har haft samtal med andra kommuner i länet inför hanteringen av remissen av åtgärdsprogrammen. Syftet är att kommunerna pratar ihop sig och gör likadana bedömningar i vilka åtgärder som ger mest effekt och hur vi gemensamt får ett effektivt miljöarbete i Jönköpings län. Vid samtalen med övriga kommuner i länet framkom bland annat följande:

- Huvudsyftet med åtgärdsprogrammen är att driva arbetet framåt, inte redovisa vad vi redan gör. Att svara JA till åtgärder som vi redan genomför ger därför väldigt liten effekt och skapar mer administration.
- Kommunerna föredrar generellt de åtgärder som är öppet skrivna med flera valmöjligheter på vad som kan utföras. På så sätt passar åtgärder många, eftersom kommunerna kommit olika långt i arbetet.

Inkomna remissvar

Svar på remissen har inkommit från tekniska nämnden, barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden. I tabellen på sidan 12 anges vilka åtgärder som kommunen ska svara på, föreslagen ansvarig nämnd samt kommunledningskontorets svar med motivering.

Åtgärder i åtgärdsprogrammet Grön handlingsplan 2025-2029

Åtgärd 1 (sidan 24), Systematiskt arbete med biologisk mångfald

Syftet och målet med åtgärden är att kommunen under programperioden ska etablera ett systematiskt arbetssätt med biologisk mångfald. Det systematiska arbetet ska inkluderas i verksamhetens befintliga system och rutiner där det är lämpligt.

Åtgärden innebär att kommunen organiserar, undersöker och följer upp verksamhetens påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster i land- och vattenmiljöer. Åtgärden innefattar även framtagande av utbildningsmaterial samt exempel på sammanställning av indikatorer som kan användas för att följa upp arbetet.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden

Yttrande Tekniska nämnden: Tekniska nämnden svarar JA till att genomföra åtgärden och anser att de underlag som anges i åtgärd 10 ska användas som underlag. När kommunen anger syfte och mål med olika marktyper ger det möjlighet för ett systematiskt arbete. För tekniska kontoret handlar åtgärden om att ta fram en metod med tanke på ekonomi, nyttjande, plats, kultur och naturvärden. Tekniska kontoret föreslår att det systematiska arbetet infogas i kommunens kommande miljöprogram.

Kommentar kommunledningskontoret: Läses åtgärden i sin helhet så upplevs åtgärden som ett stort och omfattande arbete att följa upp organisationens påverkan på biologisk mångfald. Kommunledningskontoret anser att åtgärden i grunden är bra och att det i arbetet med åtgärden behöver prioriteras vilka verksamheter som främst ska omfattas av det systematiska arbetet.

Kommunledningskontoret föreslår att kommunen säger JA till att genomföra åtgärden och föra in den i kommunens miljöprogram.

Åtgärd 2, (sidan 28) Kunskapshöjande insatser för biologisk mångfald

Syftet och målet med åtgärden är att öka kunskapen hos länets aktörer om väl fungerande ekosystem och de nyttor som de bidrar med. Målet är att biologisk mångfald och ekosystemtjänster ska ges mer utrymme vid planerings- och beslutsprocesser.

Åtgärden innebär att kommunen kan välja att genomföra en eller flera insatser:

- Identifiera kunskapsbehovet i den egna verksamheten och våra målgrupper för att se vart kunskapshöjande insatser behöver göras.
- Genomföra löpande målgruppsanpassade informationsinsatser/kunskapshöjande insatser i din verksamhet eller era målgrupper gällande biologisk mångfald och ekosystemtjänster
- Genomför informationsinsatser till fastighetsägare och markägare genom att skapa medvetenhet om att biologisk mångfald behövs i alla områden, det kan handla om att öka andelen inhemska arter i parker, trädgårdar och andra grönområden, öka kunskapen om invasiva arter

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden

Yttrande från tekniska kontoret: Tekniska nämnden svarar JA till att genomföra åtgärden samt att det sker genom utbildning av personal samt uppföljning.

Kommentar kommunledningskontoret: Kommunledningskontoret kan konstatera att mycket av detta arbete redan utförs. T ex anordnas regelbundet Vaggerydssurret och Klimatveckan som informations- och kunskapsinsatser. Utbildning av gatuparkarbetare har genomförts och ingår i deras ordinarie kompetensutveckling och arbetsuppgifter. Även kommunikation kring invasiva arter sker regelbundet via hemsidan och sociala medier. Kommunen har även under de senaste åren satt upp många skyltar i våra samhällen, både för natur- och kulturvärden.

Kommunledningskontorets bedömning är att detta är en åtgärd som i stora delar redan genomförs. Kommunen är generellt bra på att kommunicera och informera i dessa frågor. Kommunledningskontoret anser därför att om vi tackar JA till åtgärden ger det en mycket liten effekt då vi redan genomför detta arbete.

Kommunledningskontoret föreslår att kommunen säger NEJ till att genomföra åtgärden och föra in den i kommunens miljöprogram.

Åtgärd 4 (sidan 33), Ideellt engagemang för biologisk mångfald och friluftsliv

Syftet och målet med åtgärden är att föreningar genom samverkan med det offentliga ges bättre förutsättningar att arbeta brett med tillgängliggörande av natur och engagera i olika miljöfrågor.

Åtgärden innebär två exempel på insatser som kan genomföras:

1. Samverkansdialoger mellan föreningar, kommuner, Region Jönköpings län och Länsstyrelsen. Finns ett intresse och behov så upprättas en gemensam friluftsplan.
2. Berörda aktörer hjälps åt att nu ut till valda målgrupper och ta fram resurser som man anser behövs och kan avsättas. Genom att genomföra löpande målgruppsanpassade aktiviteter gällande friluftsliv, biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Aktivitetserna utgår från det behov och intresse som finns hos respektive aktör (ex. blomstervandringar, naturguidningar, stödja/medverka i förvaltning av naturområden och rapportera invasiva främmande arter och naturvårdsarter, Kris-vis, Mulle, Häng med oss ut, Skogshjältarna, fysisk aktivitet på recept (FAR-friluftsliv), Den hållbara hemmamaten, och andra kurser, studiebesök, föreläsningar och aktiviteter).

Ansvarig nämnd: Kultur- och fritidsnämnden

Yttrande kultur- och fritidsnämnden: Kultur- och fritidsnämnden föreslår att kommunen svarar NEJ till att genomföra åtgärden med motiveringen att kultur- och fritidsnämnden inte anser att de ska vara ansvarig nämnd för åtgärden. Enligt kultur- och fritidsnämnden handlar åtgärden om samverkan och rådgivning mellan kommunen och natur- och miljöföreningar i kommunen och att det arbetet ansvarar kommunstyrelsen för i arbetet med natur- och miljörådet.

Kommentar kommunledningskontoret: Den del av åtgärden som handlar om samverkan med föreningar avser bland annat ökad kunskap om ekosystemtjänster, friluftsliv och tillgängliggörande av natur. I de samverkansdialoger som föreslås genomföras framgår att det också kan ingå att ta fram en friluftslivsplan, vilket är ett område som ligger under kultur- och fritidsnämnden. Enligt länet friluftslivsamordnare, som ligger under kultur- och fritidsnämnden, genomförs mycket att detta arbete i länet via friluftslivsnätverket.

Det finns fler föreningar som arbetar med tillgänglighet av natur och friluftsliv än kommunens natur- och miljöföreningar, t ex föreningar idrottsföreningar och föreningar för vandringsleder med mera som också ligger under kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde.

Kommunstyrelsen och kommunledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar och deltar i merparten av de olika projekt och åtgärder som genomförs, antingen som specialistkompetens, kommunikation eller projektledning. Kommunledningskontoret anser att det är omöjligt för kommunstyrelsen (och i sin förlängning kommunledningskontoret) att stå som ansvarig för alla åtgärder som på något sätt rör miljö, utan att fler nämnder och förvaltningar behöver se sitt ansvar och i sin tur ta hjälp från andra förvaltningar.

Kommunledningskontoret föreslår att kommunen säger NEJ till åtgärden.

Åtgärd 6 (sidan 37), Uppvisningsgårdar i odlingslandskapet

Syftet och målet med åtgärden är att synliggöra betydelsen av att behålla livskraftiga jordbruksföretag i länet som bevarar natur- och kulturvärden. Åtgärden ska möjliggöra och skapa förutsättningar för ett nätverk av uppvisningsgårdar i länet som ökar tillgängligheten och förståelsen för odlings-landskapet och jordbruket.

Åtgärden innebär att representanter från Region Jönköping, Länsstyrelsen och lantbruksföretag utgör en styrgrupp som tar fram kriterier för uppvisningsgårdar, ekonomiska lösningar samt tar fram olika typer av stöd för de gårdar som utses. Kommunens roll är att synliggöra utvalda gårdar som besöksmål i kommunerna för t ex allmänhet, elever och lärare.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen

Kommentar kommunledningskontoret: Kommunledningskontoret anser att kommunens roll i åtgärden är väldigt begränsad och att det inte heller finns en möjlighet att påverka vart uppvisningsgårdarna placeras. Efter samtal med övriga kommuner anser alla kommuner att det är självklart att marknadsföra en uppvisningsgård som hamnar i den egna kommunen, men att det blir konstigt att tacka ja innan man vet om en gård hamnar i Vaggeryds kommun. Kommunledningskontoret föreslår att den sista punkten (7) ska strykas ur åtgärden.

Kommunledningskontoret föreslår att kommunen säger NEJ till åtgärden då kommunen endast har en kommunikativ roll, men att kommunen kommer bidra till kommunikationsinsatser om en uppvisningsgård hamnar i Vaggeryds kommun.

Åtgärd 7 (sidan 39), Upphandling av livsmedel

Syftet och målet med åtgärden är att upphandlade organisationer har tydliga prioriteringar vid upphandling av livsmedel och måltidstjänster med fokus på ekologiskt och närproducerat.

Åtgärden innebär att kommunen ska anordna informationsträffar för politiker, upphandlare, inköpare och kostchefer i syfte att öka kunskapen om upphandling av livsmedel som gynnar ett rikt odlingslandskap. Dialog/kunskapsbyggande ska även ske med lantbrukare/producenter. Kommunen ska säkerställa att det finns resurser för att arbeta med hållbarhetskrav och uppföljning samt säkerställa att styrning och ansvarsfördelning förinköpsarbetet är beslutat inom kommunen. Aktören ska även ha beslutat om en prioriteringsordning för inköp.

Ansvarig nämnd: Barn- och utbildningsnämnden, Socialnämnden, Kommunstyrelsen

Yttrande barn- och utbildningsnämnden: Barn- och utbildningsnämnden svarar JA till att genomföra åtgärden med motiveringen att detta arbetssätt redan genomförs i barn- och utbildningsförvaltningen.

Yttrande socialnämnden: Socialnämnden svarar JA till att genomföra åtgärden men att de behöver ekonomiska förutsättningar för att uppnå målsättningarna.

Kommentar kommunledningskontoret: Kommunledningskontoret kan konstatera att detta arbetssätt redan finns i kommunens organisation, både i förvaltningarna samt som mål och åtgärder i miljöprogrammet. Kommunledningskontoret bedömer inte att det får en positiv effekt om kommunen säger JA till ett arbete vid redan utför.

Kommunledningskontoret föreslår att kommuner svarar NEJ till att genomföra åtgärden. Kommunledningskontoret föreslår däremot att följande text skickas med till Länsstyrelsen för införande i åtgärdsprogrammet:

Vaggeryds kommun har befintliga mål och åtgärder i sitt miljöprogram som är politiskt beslutat kring ekologisk och närproducerat mat. Vaggeryds kommun har även ett utarbetat arbetssätt så som åtgärden beskriver och delar gärna med sig av erfarenheter till övriga aktörer.

Åtgärd 9 (sidan 44), Verka för att stärka skogens olika ekosystemtjänster

Syftet och målet med åtgärden är att skapa förutsättningar för biologisk mångfald och ekosystemtjänster i skogslandskapet.

Åtgärden innebär att olika aktiviteter kan genomföras:

- Delta i åtgärder i handlingsplanen Smålands skogs- och trästrategi
- Ta fram mångbruksplaner för att underlätta planeringen av naturvård, kulturmiljövård, virkesproduktion och friluftsliv
- Redovisa sociala, ekologiska och kulturella värden i skogsbruksplaner
- Utveckla friluftslivsvärden genom skötselplaner i kommunala naturreservat
- Tillgängliggöra skog för friluftsutövande personer med fysiska och kognitiva funktionsnedsättningar

Ansvarig nämnd: Tekniska nämnden

Tekniska nämndens yttrande: Tekniska nämnden föreslår att vi svarar JA till att genomföra åtgärden och att arbetet utförs i samband med att skogsbruksplanen görs om.

Kommentar kommunledningskontoret: Kommunledningskontoret föreslår att vi svarar JA på att genomföra åtgärden i enlighet med tekniska nämndens yttrande.

Åtgärd 10 (sidan 48), Stärkt grönplanering och utveckling av natur i tätortsnära miljöer

Syftet med åtgärden är att uppnå tillräckligt med natur av hög kvalitet med robusthet för att de ekosystemtjänster vi behöver ska kunna producera i den byggda miljön.

Åtgärden innebär att:

1. Kommunen har aktuella planer/strategier/program/underlag för grönstruktur, friluftsliv och naturvård. Planerna ska relatera till klimatanpassning.
2. Kommunen bjuder in medborgare och andra aktörer för dialog i syfte att samla in behov och synpunkter kring grönplanering.
3. Kommunerna arbetar strategiskt med att stärka och utveckla biologisk mångfald på allmän plats och stimulera samma utveckling i industriella och privata miljöer.
4. Kommunen kartlägger ekosystemtjänster genom att i städer och tätorter inkludera och ta tillvara ekosystemtjänster och stadsgrönska i hela processen, från planering till byggande och förvaltning.
5. Länsstyrelsen inventerar och tar fram underlag tillkommunerna och möjliggöra indikationer som kan mäta/identifiera vad hög kvalitet på grönytor är.
6. Länsstyrelsen bjuder in till kommunvisa landskapsdialoger och expertstöd kring befintlig data om landskapets värden.
7. Länsstyrelsen genomför insatser för att stötta kommuner i ekonomisk värdering av till exempel tätortsnära natur och ekosystemtjänster.

Ansvarig nämnd: Kommunstyrelsen, Tekniska nämnden, Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens yttrande: Kultur- och fritidsnämnden svarar JA till att genomföra åtgärden med förutsättning att det enda ansvarsområdet är att stödja vid genomförande av dialoger i civilsamhället.

Tekniska nämndens yttrande: Tekniska nämnden svarar JA till att genomföra åtgärden då kommunen har en grönstrukturplan som grund. Tekniska nämnden anger att kommunstyrelsens dialog behöver göras på olika nivåer och att syftet ska vara att få fram ekosystemtjänster om är rimliga att genomföra.

Kommentar kommunledningskontoret: Kommunledningskontoret noterar att åtgärd 10 är uppbyggd på ett annat sätt än övriga åtgärder. Istället för att ha en lista med valfria aktiviteter så staplas här istället upp en lista med aktiviteter som alla ska genomföras för att kommunen ska kunna sätta godkänt på åtgärden. Alla fyra punkterna som kommunen ska genomföra är mycket omfattande och kommunledningskontoret bedömer att allt det arbetet inte är möjligt att genomföra med befintliga resurser.

Kultur- och fritidsnämnden meddelar att de endast avser stödja arbetet med att genomföra dialoger. Kultur- och fritidsnämnden nämner i sitt yttrande ingenting om uppgiften att ta fram en friluftslivsplan, vilket borde ligga under nämndens ansvar.

I tekniska nämndens yttrande framgår att de är positiva till åtgärden utifrån den grönstrukturplan som finns. Sedan hänvisar yttrande vidare till att Kommunstyrelsen ska genomföra dialog för området grönplanering men nämner inget om sin egen roll i dialogen. Både punkt 1, 3 och 4 i åtgärden berör tekniska nämndens ansvarsområden och ett gemensamt arbete hade behövt utföras med kommunledningskontoret för att genomföra åtgärderna.

Kommunledningskontoret anser att åtgärden är alltför omfattande för att kunna genomföras. Kommunledningskontoret föreslår att kommunen säger NEJ till att genomföra åtgärden så som den nu är formulerad och föreslår till länsstyrelsen att formulera om åtgärden så att punkt 1-4 som riktar sig till kommunerna är valbara aktiviteter. Om åtgärden formuleras om på detta sätt anser kommunledningskontoret att tekniska nämnden bör få möjlighet att förtydliga sitt svar angående vilka delar av åtgärden man anser utföra.

Svar till länsstyrelsen i tabellform

Åtgärdsnummer, sida	Åtgärdsnamn	Avser åta sig åtgärden (Ja/Nej)
1, s.24	Systematiskt arbete med biologisk mångfald	JA
2, s.28	Kunskapshöjande insatser för biologisk mångfald	NEJ , vi genomför redan arbete inom detta område och åtgärden hjälper oss inte framåt i arbetet
4, sid 33	Ideellt engagemang för biologisk mångfald och friluftsliv	NEJ , ansvarig nämnd avser inte genomföra åtgärden
6, sid 37	Uppvisningsgårdar i odlingslandskapet	NEJ , föreslår omformulering av åtgärden där kommunens roll tas bort
7, sid 39	Upphandling av livsmedel	NEJ , vi genomför redan ett liknande arbete och åtgärden hjälper oss inte framåt i arbetet. Vaggeryds kommun skickar med en formulering kring vårt arbete som vi vill synliggörs i Grön handlingsplan
9, sid 44	Verka för att stärka skogens olika ekosystemtjänster	JA
10, sid 48	Stärkt grönplanering och utveckling av natur i tätortsnära miljöer	NEJ , kommunen föreslår en omformulering av åtgärden. Ändras åtgärden enligt föreslagen formulering kan vi ta ställning på nytt